

Aanvulling op de Passende Beoordeling

Bedrijvenpark Laarakker Zuid

Aanvulling op de Passende Beoordeling

Bedrijvenpark Laarakker Zuid

projectnummer 275207
definitief
9 maart 2015

Auteur(s)

drs. Christel Schellingen

Opdrachtgever

Regionaal Bedrijvenpark Laarakker B.V.
Postbus 16075
2500 BB 's-Gravenhage

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
9 maart 2015	definitief	drs. T. Artz	drs. C. Schellingen

Contactgegevens:

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

E. info.nl@anteagroup.nl

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

Blz.

1	Aanleiding en doel van deze aanvulling	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel van deze aanvulling	1
2	Natura 2000-gebied Maasduinen	3
2.1	Doel van dit hoofdstuk	3
2.2	H2310 Stuifzandheiden met struikhei	3
2.3	H2330 Zandverstuivingen	5
2.4	H3130 Zwakgebufferde vennen	5
2.5	H3160 Zure vennen	6
2.6	H4010A Vochtige heide (hogere zandgronden)	7
2.7	H4030 Droge heiden	8
2.8	H6120 Stroomdalgraslanden	8
2.9	H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	8
2.10	H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	9
2.11	H91D0 Veenbossen	10
2.12	H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend bos)	10
2.13	Samenvatting voorstellen aanvullende beschermingsmaatregelen	11
3	Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen	13
3.1	Doel van dit hoofdstuk	13
3.2	H2310 Stuifzandheiden met struikhei	13
3.3	H2330 Zandverstuivingen	14
3.4	H3130 Zwakgebufferde vennen	15
3.5	H5130 Jeneverbesstruwelen	15
3.6	Samenvatting voorstel aanvullende beschermingsmaatregelen	16
4	De Bruuk	17
4.1	Doel van dit hoofdstuk	17
4.2	H6410 Blauwgraslanden	17
4.3	Samenvatting voorstel aanvullende beschermingsmaatregelen	18
5	Ecologische effectiviteit in PB voorgestelde maatregelen	19
6	Conclusie (aanvulling op) Passende beoordeling	21
7	Bronnen	23

1 Aanleiding en doel van deze aanvulling

1.1 Aanleiding

De gemeente Cuijk heeft het voornemen een bestemmingsplan voor een bedrijventerrein op te stellen. Het bestemmingsplan “bedrijvenpark Laarakker Zuid” (hierna: het bestemmingsplan) vormt een kader voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten. Tevens is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 opgesteld, aangezien significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet op voorhand zijn uit te sluiten.

In het kader van de m.e.r.-procedure heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie) een toetsingsadvies uitgebracht (eindconcept toetsingsadvies van 22 januari 2015). Hierin spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER. De Commissie adviseert in het toetsingsadvies om – vóór het nemen van een besluit over het bestemmingsplan - een aanvulling op het MER op te stellen. Deze aanvulling moet om het beeld aanscherpen van de mogelijke en noodzakelijk te treffen maatregelen om de effecten van de maximale mogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan en de daarbij behorende stikstofdepositie. Dit beeld moet scherper naar aanleiding van de volgende kanttekening van de Commissie bij de Passende beoordeling:

- In Maasduinen en Boschhuizerbergen wordt in de Passende beoordeling gesteld dat in een reeds (zwaar) overbelaste situatie het reguliere beheer volstaat en dat daarmee een lichte toename van de overschrijding niet leidt tot aantasting van natuurlijke kenmerken. De stelling dat regulier beheer daar volstaat wordt in het MER/Passende beoordeling onvoldoende (kwalitatief) onderbouwd. De mer commissie geeft ook aan dat in de twee betreffende gebieden de negatieve trend meegenomen dient te worden. En moet de lijn zoals gehanteerd bij de andere gebieden worden doorgezet.
- De voorgestelde effectgerichte maatregelen in de overige gebieden geven informatie over de afvoer van stikstof als gevolg van die maatregelen. De ecologische effectiviteit van de maatregelen is echter niet expliciet beschreven. Deze kan worden vastgesteld door de trend van de natuurwaarden af te zetten tegen de instandhoudingsdoelstellingen.

Voor het overige is de Commissie positief over het opgestelde MER en is er geen aanleiding andere stukken aan te vullen.

1.2 Doel van deze aanvulling

In voorliggend rapport wordt een toelichting gegeven op beide aandachtspunten. Eerst wordt ingegaan op de Natura 2000-gebieden Maasduinen (hfst 2) en Boschhuizerbergen (hfst 3). Vervolgens wordt aandacht besteed aan de maatregelen voor de Bruuk (hfst 4). Omdat voor Maasduinen wel een maatregel is voorgesteld, maar enkel voor 1 habitatype, en voor de Natura 2000-gebieden Boschhuizerbergen en De Bruuk geen maatregelen waren voorgesteld, zijn voor andere habitatypen met een negatieve trend en/of een uitbreidingsdoelstelling binnen het Natura 2000-gebied Maasduinen en voor de natura 2000-gebieden Boschhuizerbergen en De Bruuk aanvullende maatregelen voorgesteld, naast de onderbouwing van het bestaande beheer. Deze aanvullende maatregelen zijn toegelicht in voorliggend rapport.

Tot slot wordt de ecologische effectiviteit van de maatregelen die genomen worden in de andere Natura 2000-gebieden (Sint Jansberg, Oeffelter Meent en Zeldersche Driessen) beschreven. Deze aanvulling zal het beeld aanscherpen van de te treffen maatregelen om te onderbouwen dat

projectnummer 275207
9 maart 2015

significant negatieve effecten van de maximale mogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan en de daarbij behorende stikstofdepositie uitgesloten zijn.

2 Natura 2000-gebied Maasduinen

2.1 Doel van dit hoofdstuk

Afname als gevolg van regulier beheer

Voor het Natura 2000-gebied Maasduinen is in de Passende beoordeling geconcludeerd dat het reguliere beheer volstaat en dat daarmee een lichte toename van de overschrijding niet leidt tot aantasting van natuurlijke kenmerken. In dit hoofdstuk worden de effecten van het regulier beheer waar mogelijk nader gekwantificeerd.

Dit is aanvullend op de constatering dat er voor planbijdrages <1 mol N/ha/jaar al argumenten zijn om een aantasting van de natuurlijke kenmerken met zekerheid uit te sluiten, namelijk deze hoeveelheid stikstofdepositie heeft geen ecologische betekenis voor de vegetatie omdat de hoeveelheid stikstof (N) plantenfysiologisch irrelevant is. Een dergelijke lage bijdrage is in verhouding tot de achtergrondwaarden (ADW) van circa 1.000 mol N/ha/jaar of meer, de in de bodem aanwezige stikstofvoorraden van doorgaans meer dan enkele duizenden mol N/ha en de feitelijke stikstofbehoefte van de habitattypen verwaarloosbaar, wat met het navolgende voorbeeld wordt toegelicht.

De hoeveelheid van 1,0 mol N/ha/jaar komt overeen met 14 gram N per hectare. Dit is vertaald naar kleine planten met een wortelstelsel van 10 x 10 cm (die ook behoren tot de typische soorten van een habitatype) een hoeveelheid van 14 μg ($1,4 \cdot 10^{-5}$) per plant. Dus uitgaande van een gemiddeld grondoppervlak van één dm² per plant, komt bij een depositiebijdrage van 1 mol N/ha/jaar ca. 14 microgram (= 0,000014 gram) extra stikstof per plant per jaar beschikbaar. Planten met een dergelijke omvang hebben gedurende het groeiseizoen voor hun groei en onderhoud een stikstofbehoefte van circa 0,1 gram stikstof per gram nieuw plantenmateriaal. De hoeveelheid van 14 μg is plantenfysiologisch dus volstrekt irrelevant (minder dan 0,015% van de jaarlijkse stikstofbehoefte per plant). Meetbare ecologische effecten als gevolg van bijdragen in de orde van 1 mol N/ha/jaar zijn dan ook uitgesloten. Een significant negatief effect van een depositie van 1,0 mol stikstof kan met zekerheid voor alle voorkomende stikstofgevoelige habitattypen - ook in overspannen situatie - worden uitgesloten (Bron: werkwijze Havenbedrijf Rotterdam en Provincie Zuid-Holland). Indien het habitatype overspannen is, heeft een relatief lage N-bijdrage daar geen significant effect op.

Aanvullende beschermingsmaatregelen

Vanuit het voorzorgsbeginsel is echter voor een aantal habitattypen (met een uitbreidingsdoelstelling en/of negatieve trend) een aanvullende beschermingsmaatregel geformuleerd in het kader van het bestemmingsplan. Deze dienen – met name voor de habitatype met een verbeterdoelstelling voor kwaliteit – om de zekerheid over het voorkomen van significant negatieve effecten te borgen.

2.2 H2310 Stufzandheiden met struikhei

Planbijdrage

De planbijdrage is max. 0,5 mol/ha/jr.

Trend

De staat van instandhouding is overwegend matig en slechts plaatselijk goed. Van de typische vaatplanten worden vaak maar enkele soorten waargenomen. Delen van de heidevegetatie zijn

vergrast. Rondom het Gelders vlies ligt een goed ontwikkelde heidevegetatie met struikhei, dophei, pilzeggen en warkruid. Stikstofdepositie en gebrek aan winddynamiek door omringend bos hebben geleid tot versnelde vergrassing en verbossing. Veel zandverstuivingen zijn in omvang afgenomen. De resterende landduinrelicten met pasmoefie heide zijn bijna overal te klein geworden om een natuurlijke winddynamiek toe te laten (Bron: PAS-gebiedsanalyse). Volgens het Natura 2000-beheerplan is over de periode 1994-2004 een verbetering opgetreden in de luchtkwaliteit en in de vorm van het gevoerde (herstel)beheer. Met name in het zuidelijk deel van de Maasduinen heeft herstelbeheer plaatsgevonden. Hierdoor is vergrassing en verbossing afgenomen. Daarnaast is het totale areaal de laatste tien jaar enigszins toegenomen. In het noordelijk deel is recent een strook bos gekapt tussen het Quin en de Cokse heide.

Voorstel aanvulling beschermingsmaatregel

Er vinden diverse vormen van beheer plaats die in combinatie worden uitgevoerd. Er wordt gefaseerd, deels zeer kleinschalig, geplagd en er vindt begrazing plaats met runderen, geiten en schapen (met herder). Als één vorm wordt beschouwd (plaggen), betekent deze vorm van beheer een jaarlijkse afname van 1905 mol/ha/jr. Dit is ruim de hoeveelheid stikstof rekening houdend met de overschrijding KDW én de planbijdrage.

Echter, gezien de planbijdrage op het hele oppervlakte van het habitattype in overspannen situatie, de kwaliteit die nog steeds onder druk staat door stikstofdepositie in combinatie met de verbeterdoelstelling voor kwaliteit is een aanvullende beschermingsmaatregel voorgesteld.

Aanvullend wordt voorgesteld om eenmalig 1,5 ha extra naaldbos te kappen, gevolgd door het eenmalig plaggen en – om verzuring tegen te gaan - bekalken van het gekapt naaldbos (zoals ook in de PAS-gebiedsanalyse wordt voorgesteld voor de te kappen oppervlakte naaldbos). Deze maatregel is aanvullend op de PAS-maatregel waarin eenmalig 40 ha te kappen naaldbos in het tweede PAS-tijdvak is opgenomen.

Effectiviteit en conclusie significantie

Met het kappen van bos wordt de afvoer van voedingsstoffen en verwijdering van stikstof uit het systeem bereikt, maar het belangrijkste effect van de beschermingsmaatregel op de kwaliteit van het habitattype werkt via de vergroting van de winddynamiek (een ecologische sleutelfactor voor het verbeteren van de kwaliteit) en de verbindende functie (isolatie van de stuifzandgebieden tegen gaan) (Bron: PAS-gebiedsanalyse).

In de PAS-gebiedsanalyse is tevens aangegeven dat het kappen van bos tevens een gunstig effect heeft op de kwaliteit van de vocht gerelateerde habitattypen H3130, H3160 en H4010 doordat het bijdraagt aan het herstel van de lokale hydrologie van deze habitattypen (toename lokale inzijging en minder invang stikstof). Deze maatregel komt ook ten gunste van H2330 omdat ook voor dit habitattype het herstel van winddynamiek essentieel is.

Deze beschermingsmaatregel zal er niet toe leiden dat de kwaliteit van het habitattype verder onder druk komt te staan of een negatieve trend wordt ingezet. Door de verbetering van de abiotische situatie draagt de maatregel bij aan de verbeterdoelstelling voor kwaliteit van dit habitattype. In een dergelijke situatie zijn significant negatieve effecten met zekerheid uitgesloten. Het plan belemmert de uitbreidingsstelling voor oppervlakte en de verbeterdoelstelling voor kwaliteit niet.

2.3 H2330 Zandverstuivingen

Planbijdrage

De planbijdrage is max 0,5 mol/ha/jr.

Trend

De staat van instandhouding is matig. De trend in oppervlakte is positief door de uitgevoerde gerichte herstelmaatregelen. Voor de periode 1994-2004 is het verspreidingsgebied van het habitatype vergroot door het uitvoeren van gerichte herstelmaatregelen, zoals op de springberg. Het gaat daarbij om maatregelen zoals het verwijderen van Grove dennen en strooisel.

De trend met betrekking tot de kwaliteit is negatief omdat de exoot grijs kronkelsteeltje massaal is toegenomen. Deze vermossing draagt in hoge mate bij aan de achteruitgang en de mate van voorkomen van korstmossen in de stuifzandvegetaties. Er is een duidelijk verband tussen de versnelde successie en de verhoogde stikstofdepositie op voedselarme gronden. Dichte matten van deze mossoort met de daarbij horende humusproductie belemmeren bovendien de vestiging van struikheide.

Voorstel aanvulling beschermingsmaatregel

Het huidige beheer bestaat uit het verwijderen van bosopslag. Daarnaast vindt plaggen en begrazing plaats. Als één vorm wordt beschouwd (plaggen), betekent het beheer een jaarlijkse afname van 1905 mol/ha/jr. Dit is ruim de hoeveelheid stikstof rekening houdend met de overschrijding KDW én de planbijdrage.

Echter, gezien de planbijdrage op het hele oppervlakte van het habitatype in overspannen situatie, de kwaliteit die onder druk staat door stikstofdepositie in combinatie met de verbeterdoelstelling voor kwaliteit is een aanvullende beschermingsmaatregel voorgesteld. Deze maatregel is gelijk aan de maatregel beschreven bij H2310 (paragraaf 2.2).

Effectiviteit en conclusie significantie

In de PAS-gebiedsanalyse is aangegeven dat het kappen van bos ook gunstig is voor H2330. Deze maatregel is gunstig voor de kwaliteit van H2330 omdat – naast de verwijdering van stikstof uit het systeem – voor dit habitatype het herstel van winddynamiek essentieel is voor een goede kwaliteit.

Deze beschermingsmaatregel zal er niet toe leiden dat de kwaliteit van het habitatype verder onder druk komt te staan of een negatieve trend wordt ingezet. Door de verbetering van de abiotische situatie draagt de maatregel bij aan de verbeterdoelstelling voor kwaliteit van dit habitatype. In een dergelijke situatie zijn significant negatieve effecten met zekerheid uitgesloten. Het plan belemmert de uitbreidingsstelling voor oppervlakte en de verbeterdoelstelling voor kwaliteit niet.

2.4 H3130 Zwakgebufferde vennen

Planbijdrage

(het habitatype ligt gedeeltelijk in de zone met maximaal 0,5 mol/ha/jr. en gedeeltelijk in de zone met maximaal 0,1 mol/ha/jr.)

Trend

De trend is positief en de staat van instandhouding is goed. Het habitatype komt voor in het Lange ven, Suikerven, Nieuwe Heerenven, Mussenslenk, Valkenbergvennen en Vreewater. De kwalificerende soorten voor Zwakgebufferde vennen zijn op deze locaties als gevolg van

herstelmaatregelen in de afgelopen 10 jaar toegenomen of hebben zich hier gevestigd. Daardoor is de totale oppervlakte in de afgelopen vijftien jaar behoorlijk toegenomen. De kwaliteit is grotendeels goed. Het habitatype is een van de voorbeelden van habitattypen in Nederland die de laatste tien tot twintig jaar duidelijk 'in de lift' zit en waarmee het naar verhouding goed gaat. In tal van natuurgebieden zijn plantengemeenschappen van de zwakgebufferde vennen na het uitvoeren van herstelprojecten opgeleefd of hebben ze zich opnieuw gevestigd. Het huidige beheer bestaat uit het zorgdragen voor een natuurlijke peildynamiek. Daarnaast wordt op verschillende plaatsen venherstel uitgevoerd. In het Natura 2000-beheerplan is aangegeven dat het behoud en beheer van dit habitatype een subtiele aanpak vergen, waarbij de omstandigheden voortdurend nauwgezet gevolgd dienen te worden. Onder de huidige condities lijkt in het geheel aan vennen aan de belangrijkste randvoorwaarden te kunnen worden voldaan (Bron: PAS-gebiedsanalyse en Natura 2000-beheerplan).

Conclusie

Gezien de positieve trend en goede staat van instandhouding vormt de lage planbijdrage geen aanleiding tot het nemen van een aanvullende beschermingsmaatregel. De conclusie van de Passende beoordeling verandert niet.

2.5 H3160 Zure vennen

Planbijdrage

De planbijdrage is max 0,5 mol/ha/jr.

Trend

De staat van instandhouding is overwegend matig, lokaal goed. Binnen het gebied is een aantal vennen aanwezig waar dit habitatype goed is ontwikkeld en over een aanzienlijke oppervlakte voorkomt. Door verdroging en eutrofiëring is de kwaliteit van een aanzienlijk deel van de vennen matig en bestaat de vegetatie uit romp- en derivaatgemeenschappen. De beheerders van het gebied hebben herstelmaatregelen uitgevoerd in de volgende vennen: Quin, Driessenven, Rondven, Lelieven, Wolfsvan, Meeuwenven, Herenvan (1-6), Geldersch vliet, Mussenslenk, Valkenbergvennen en Centrale vennen. In het Meeuwenven loopt een langjarig hersteltraject om te achterhalen welke processen er in het geëutrofiëerde ven spelen (bron: Natura 2000-beheerplan).

Voorstel aanvulling beschermingsmaatregel

Het actuele beheer bestaat uit het verwijderen van bosopslag en het plaggen van de oeverzone. Alleen al het plaggen betekent een jaarlijkse afname van 1905 mol/ha/jr. Dit is ruim de hoeveelheid stikstof rekening houdend met de overschrijding KDW én de planbijdrage (de overschrijding van de KDW door de achtergrondwaarde ter plekke van de 'hogere' planbijdrage is 984 mol/ha/jr.).

Gezien de planbijdrage op het hele oppervlakte van het habitatype in overspannen situatie, de matige actuele staat van instandhouding en de kwaliteit die onder druk staat door stikstofdepositie in combinatie met de verbeterdoelstelling voor kwaliteit is een aanvullende beschermingsmaatregel voorgesteld. Deze maatregel is gelijk aan de maatregel beschreven bij H2310 (paragraaf 2.2).

Effectiviteit en conclusie significantie

In de PAS-gebiedsanalyse is tevens aangegeven dat het kappen van bos tevens een gunstig effect heeft op de kwaliteit van het vocht gerelateerde habitatype H3160 doordat het bijdraagt aan het

herstel van de lokale hydrologie van deze habitattypen (toename lokale inzijging en minder invang stikstof). Dit is essentieel voor de kwaliteit van het habitatype.

Deze beschermingsmaatregel zal er niet toe leiden dat de kwaliteit van het habitatype verder onder druk komt te staan of een negatieve trend wordt ingezet. Door de verbetering van de abiotische situatie draagt de maatregel ook bij aan de verbeterdoelstelling voor kwaliteit van dit habitatype. In een dergelijke situatie zijn significant negatieve effecten met zekerheid uitgesloten. Het plan belemmert de uitbreidingsstelling voor oppervlakte en de verbeterdoelstelling voor kwaliteit niet.

2.6 H4010A Vochtige heide (hogere zandgronden)

Planbijdrage

De planbijdrage is maximaal 0,5 mol/ha/jr. in het grootste gedeelte van het habitatype en een klein gedeelte in de zone met maximaal 0,1 mol/ha/jr.

Trend

De staat van instandhouding is overwegend matig, lokaal goed. Het habitatype komt in de Maasduinen in z'n geheel over een redelijke oppervlakte voor, maar de kwaliteit is slechts voor een klein deel goed te noemen (dan is de heide goed ontwikkeld met typische soorten), de rest matig (bron: PAS-gebiedsanalyse). De achteruitgang van de kwaliteit is een groot probleem. Natte heide heeft vrijwel overal te maken met ontwatering, vermesting vanuit o.a. landbouwgronden en/of achterstallig onderhoud. Hierdoor zijn aanzienlijke oppervlakten van het habitatype armer aan soorten geworden. Ten dele zijn de natte heiden dichtgegroeid met soortenarme Pijpenstrootje-begroeiingen en struweel. De perspectieven voor duurzaam herstel van de kwaliteit zijn niet gunstig omdat op veel locaties de waterhuishouding is aangetast en de stikstofdepositie te hoog is (bron: Natura 2000-beheerplan).

Voorstel aanvulling beschermingsmaatregel

Het huidige beheer is plaggen, maaien of extensieve begrazing.

Gezien de planbijdrage op het hele oppervlakte van het habitatype in overspannen situatie, de matige actuele staat van instandhouding en de slechte perspectieven in combinatie met de verbeterdoelstelling voor kwaliteit is een aanvullende beschermingsmaatregel voorgesteld. Deze maatregel is gelijk aan de maatregel beschreven bij H2310 (paragraaf 2.2).

Effectiviteit en conclusie significantie

In de PAS-gebiedsanalyse is tevens aangegeven dat het kappen van bos tevens een gunstig effect heeft op de kwaliteit van het vocht gerelateerde habitatype H4010A doordat het bijdraagt aan het herstel van de lokale hydrologie van deze habitattypen (toename lokale inzijging en minder invang stikstof). Dit is essentieel voor de kwaliteit van het habitatype.

Deze beschermingsmaatregel zal er niet toe leiden dat de kwaliteit van het habitatype verder onder druk komt te staan of een negatieve trend wordt ingezet. Door de verbetering van de abiotische situatie draagt de maatregel bij aan de verbeterdoelstelling voor kwaliteit van dit habitatype. In een dergelijke situatie zijn significant negatieve effecten met zekerheid uitgesloten. Met deze beschermingsmaatregel belemmert het plan Laarakker Zuid de uitbreidingsstelling voor oppervlakte en de verbeterdoelstelling voor kwaliteit niet.

2.7 H4030 Droge heiden

Het habitattype H4030 Droge heiden komt niet meer aan bod in deze aanvulling op de Passende beoordeling omdat voor dit habitattype al een mitigerende maatregel is opgenomen. Dit is voorgesteld om significant negatieve effecten te voorkomen gezien de – weliswaar lage – planbijdrage in een overspannen situatie in combinatie met het ontbreken van andere ecologische sleutelfactoren die de kwaliteit bepalen en de uitbreidings- en verbeterdoelstelling. De huidige staat van instandhouding is matig en lokaal goed. Plaatselijk komen sterk vergraste delen voor maar verspreid zijn ook typische soorten aanwezig. De potentiële effectiviteit van de voorgestelde mitigerende maatregel (begrazing) is niet zo groot voor Droge Heide (Bron: PAS-gebiedsanalyse), maar de planbijdrages zijn laag (zeer lokaal 1 mol, grootste gedeelte ligt in zone met maximaal 0,5 mol/ha/jr. en 0,1 mol/ha/jr.) het is wel een maatregel die stikstof afvoert uit het systeem. Op basis van literatuur wordt uitgegaan van een netto afvoer per rund van 150 mol N per jaar.

2.8 H6120 Stroomdalgraslanden

Planbijdrage

Het habitattype ligt in de zone met maximaal 0,1 mol/ha/jr.

Trend

Staat van instandhouding is overwegend matig, slechts gedeeltelijk goed. De achteruitgang in het verleden wordt vooral gezocht in het uitblijven van begrazing (in 1980, oeveraanpassingen in de jaren '60, seizoensbeweiding met huisvee in betrekkelijk hoge dichtheden waardoor er erg veel vertrapping en lokaal overbegrazing van de vegetatie optrad. Sinds 1997 vindt jaarrondbegrazing met Gallowayrunderen plaats. De laatste jaren lijkt het stroomdalgrasland zich goed te handhaven. Door extensivering van het beheer zijn diverse karakteristieke soorten vooruitgegaan. Sommige soorten van zandig stroomdalgrasland zijn nog steeds aanwezig of lijken te zijn uitgebreid. De abiotische essentiële sleutelfactor “overstroming” treedt nog steeds op. Hoogwaterpieken in de winter komen als dynamisch proces nog steeds voor en zijn essentieel voor het opbouwen van een buffercapaciteit in de bodem (Bron: PAS-gebiedsanalyse).

Conclusie

Voor dit habitattype geldt een behouddoelstelling voor oppervlak en kwaliteit. Gezien de positieve trend en de lage planbijdrage wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om aanvullende beschermingsmaatregel te nemen. Door de natuurlijke buffering door overstroming en het extensieve reguliere beheer zijn significant negatieve effecten als gevolg van de (lage) planbijdrage uit te sluiten. De planbijdrage belemmert de behouddoelstelling niet.

2.9 H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)

Planbijdrage

De planbijdrage is maximaal 0,5 mol/ha/jr.

Trend

De staat van instandhouding is matig tot goed. Sinds 1969 heeft de associatie van gewone dophei en veenmos zich op de drijftil sterk uitgebreid. Op sommige plekken komen een aantal kenmerkende soorten voor. Door de toename van pijpenstrootje en struikhei zijn gewone dophei en lavendelhei achteruitgegaan. Ook het aandeel van hoogveenmos in de bultvegetaties is sterk

afgenomen. Naast stikstofdepositie is verdroging een groot knelpunt (Bron: PAS-gebiedsanalyse). Her perspectief voor dit habitatype (subtype B) is matig ongunstig (Bron: Natura 2000-beheerplan).

Voorstel aanvulling beschermingsmaatregel

Het huidige beheer is verwijderen van berkenopslag. Voor dit habitatype neemt het reguliere beheer (verwijderen van berkenopslag) niet alle 'teveel' aan stikstof uit het systeem weg, gezien de afname van 220 mol/ha/jr., en overschrijding van ca. 900 mol/ha/jr. Echter het voordeel van het verwijderen van de berkenopslag werkt ook door in het hydrologisch systeem omdat de verdamping afneemt bij het verwijderen van de berken (Provincie Limburg, 2015b). Maatgevend (de ecologische sleutelprocessen voor de instandhoudingsdoelstellingen) is het hydrologische systeem, de aanwezigheid van slenk-bult-patroon, de permanent hoge waterstanden, de aanwezigheid van een acrotelm (profieldocument H7110 anon., 2009b). De optimale functionele omvang van enkele hectares is aanwezig want het kwalificerende oppervlak van het habitatype is 9,4 ha ligt in een (potentieel uitbreidings)gebied van 20 ha.

Gezien de planbijdrage op het hele oppervlakte van het habitatype in overspannen situatie, de matige actuele staat van instandhouding en de slechte perspectieven in combinatie met de verbeterdoelstelling voor kwaliteit is een aanvullende beschermingsmaatregel voorgesteld.

Voor het habitatype actief hoogveen is alleen het verwijderen van berken een geschikte maatregel tegen de effecten van stikstofdepositie. In de PAS-gebiedsanalyse is deze maatregel al opgenomen voor het totale oppervlak van het habitatype (met een herhaalbaarheid van 1 x 3 jaar). Omdat het habitatype in een potentieel geschikt gebied van 20 ha ligt, wordt als beschermingsmaatregel 2x (uitgaande van een herhaalbaarheid van 1 x 3 jaar) een oppervlakte van 0,1 ha in het potentieel geschikt gebied, grenzend aan het habitatype ontdaan van berkenopslag.

Effectiviteit en conclusie significantie

Het verwijderen van berkenopslag leidt tot een verwijderen van stikstof uit het systeem (44 mol bij de voorgestelde omvang en frequentie van de maatregel). Belangrijkste effect is echter hydrologisch van aard. Door een hoge stikstofdepositie kunnen berken tot een ongewenste dominantie komen. In vergelijking met veen zonder berken neemt de verdamming toe bij berkenopslag. Om verdroging in de actieve hoogvenen tegen te gaan, dient de berkenopslag verwijderd te worden, zodat de verdamping afneemt (Bron: PAS-gebiedsanalyse). De effectiviteit is in de PAS-gebiedsanalyse als matig beoordeeld maar de maatregel is ook als enige geschikte maatregel beschreven.

Deze beschermingsmaatregel zal er niet toe leiden dat de kwaliteit van het habitatype verder onder druk komt te staan. Door de verbetering van de abiotische situatie draagt de maatregel bij aan de verbeterdoelstelling voor kwaliteit van dit habitatype. In een dergelijke situatie zijn significant negatieve effecten met zekerheid uitgesloten. Met deze beschermingsmaatregel belemmert het plan Laarakker Zuid de uitbreidingsstelling voor oppervlakte en de verbeterdoelstelling voor kwaliteit niet.

2.10 H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen

Planbijdrage

De planbijdrage is max 0,5 mol/ha/jr.

Trend

De staat van instandhouding is goed. Het habitatype is op een vrij groot aantal plaatsen in het gebied aanwezig. Op plaatsen waar oppervlakkig is geplagd komt de pioniervegetatie voor. Het gaat in vrijwel alle gevallen om zeer kleine, verspreid liggende stukjes waar het type voorkomt. Bij voortzetting van het huidige beheer is het perspectief goed. Het habitatype komt in de Maasduinen verspreid over een kleine oppervlakte voor (Bron: PAS-gebiedsanalyse)

Conclusie

Het huidige beheer is plagen. Dit beheer betekent een jaarlijkse afname van 1905 mol/ha/jr., dit is ruim de hoeveelheid stikstof rekening houdend met de overschrijding KDW én de planbijdrage. De planbijdrage leidt door de afname van de stikstofvoorraad door het regulier beheer niet tot een meetbaar ecologisch effect. De effectiviteit van de beheermaatregel (in combinatie met de herstelprojecten) blijkt ook uit de actuele goede kwaliteit van het habitatype (Provincie Limburg, 2015b).

Voor dit habitatype geldt een behoudoelstelling voor oppervlak en kwaliteit. Gezien de goede staat van instandhouding en de lage planbijdrage wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om aanvullende beschermingsmaatregel te nemen. Op basis van de goede staat van instandhouding en door het uitgevoerde herstelbeheer en het regulier beheer zijn significant negatieve effecten uit te sluiten. Het plan belemmert de behoudoelstelling niet.

2.11 H91D0 Veenbossen**Planbijdrage**

Het habitatype ligt in de zone waar de maximale planbijdrage $<0,1$ mol/ha/jaar is.

Trend

Het habitatype komt over een zeer kleine oppervlakte in matige tot goede kwaliteit voor. De laatste jaren is het Lommerbroek (waar het habitatype voorkomt) in kwaliteit achteruit gegaan door verdroging. In het kader van het huidige beheer is er enkele jaren geleden een stuw geplaatst. Verder zijn er stukken bos open gekapt en behoefte van o.a. Slangenwortel. Daardoor zal de zeer lage planbijdrage niet tot een ecologisch zichtbaar op de kwaliteit leiden.

Conclusie

Voor dit habitatype geldt een behoudoelstelling voor oppervlak en een verbeterdoelstelling voor kwaliteit. Gezien de goede staat van instandhouding en de zeer lage planbijdrage wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om aanvullende beschermingsmaatregel te nemen. Op basis van de goede staat van instandhouding en de aanpak van het hydrologisch probleem (recente herstelmaatregelen) zijn significant negatieve effecten uit te sluiten. Het plan belemmert de behoudoelstelling voor oppervlakte en de verbeterdoelstelling voor kwaliteit niet.

2.12 H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend bos)**Planbijdrage**

Een gedeelte van het habitatype ondervindt een planbijdrage van maximaal $0,5$ mol/ha/jr. en het andere gedeelte ondervindt een planbijdrage van $<0,1$ mol/h/jr.

Trend

Het habitatype komt met een kleine oppervlakte voor en de kwaliteit is grotendeels matig en zeer lokaal goed. Door het anti-verdrogingsbeleid zijn essen-iepenbossen en beekbegeleidende bossen hier en daar verbeterd. Maar over het geheel genomen gaat de kwaliteit nog steeds achteruit. Beekbegeleidende bossen zijn op veel plaatsen in kwaliteit achteruitgegaan door verdroging. Daar komt achteruitgang door vermesting vanuit landbouw en bosbouw (populierenaanplant) nog bij (Bron: Natura 2000-beheerplan). Voor dit grondwaterafhankelijk habitatype is herstel van de hydrologie van belang. Peilgestuurde drainage is reeds verplichtend voorgeschreven door het Waterschap WPM (Bron: PAS-gebiedsanalyse).

Conclusie

Voor dit habitatype geldt een behouddoelstelling voor oppervlak en voor kwaliteit. Het huidige beheer is 'niets doen'. In beekbegeleidende vochtige alluviale bossen is van nature een wat hoger stikstofgehalte in de bodem aanwezig zodat de zeer lage planbijdrage niet tot een ecologisch zichtbaar effect op de kwaliteit zal leiden. Gezien de van nature hogere stikstofgehalte in de bodem, de hydrologische maatregelen en de zeer lage planbijdrage wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om aanvullende beschermingsmaatregel te nemen. Op basis van lage planbijdrage en de ingezette aanpak van het hydrologisch probleem zijn significant negatieve effecten uit te sluiten. Het plan belemmert de behouddoelstelling voor oppervlakte en kwaliteit niet.

2.13 Samenvatting voorstellen aanvullende beschermingsmaatregelen

N2000-gebied	Habitatype *	Beschermingsmaatregel
Maasduinen	H2310 Stuifzandheide met struikheide	Eenmalig 1,5 ha kappen naaldbos en vervolgens eenmalig plaggen en bekalken oppervlakte, komt ten gunste aan de vier habitattypen
	H2330 Zandverstuivingen	
	H3160 Zure vennen	
	H4010A Vochtige heide (hogere zandgronden)	
	H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	2x verwijderen 0,1 ha berkenopslag grenzend aan het habitatype

*Voor H4030 Droge Heiden is in de Passende beoordeling reeds een mitigerende maatregel opgenomen, dit habitatype wordt daarom niet in bovenstaande tabel vermeld

projectnummer 275207
9 maart 2015

3 Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen

3.1 Doel van dit hoofdstuk

Voor het Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen is in de Passende beoordeling geconcludeerd dat het reguliere beheer volstaat en dat daarmee een lichte toename van de overschrijding niet leidt tot aantasting van natuurlijke kenmerken. In dit hoofdstuk wordt voor de habitattypen deze conclusie meer (kwalitatief) onderbouwd. Dit bovenop het feit dat er voor planbijdrage <1 mol N/ha/jaar al argumenten zijn om een aantasting van de natuurlijke kenmerken met zekerheid uit te sluiten (zie hfst 2 over Maasduinen).

Vanuit het voorzorgsbeginsel is daarnaast voor een aantal habitattypen (met een uitbreidingsdoelstelling en/of negatieve trend) een aanvullende beschermingsmaatregel geformuleerd in het kader van het bestemmingsplan. Deze dienen – met name voor de habitatype met een verbeterdoelstelling voor kwaliteit – om de zekerheid over het voorkomen van significant negatieve effecten te borgen.

3.2 H2310 Stuifzandheiden met struikhei

Planbijdrage

De planbijdrage is ligt tussen de 0,5 en 1 mol/ha/jr.

Trend

Over de periode 1994-2004 is een verbetering opgetreden in de luchtkwaliteit en is een aanvang gemaakt met een herstelbeheer. Het herstelbeheer bestond uit het verwijderen van het bos (met name grove den) op de zandverstuivingen, zodat er meer verstuiving ontstond. Het plagbeheer is op veel plaatsen kleinschaliger geworden, met name om meer rekening te houden met de fauna. De kwaliteit van het habitatype zich door het herstelbeheer in de afgelopen decennia minimaal gestabiliseerd. Het herstelbeheer bestaat uit onder andere het verwijderen van het bos (met name grove den) op de zandverstuivingen, zodat er meer verstuiving ontstond. Hierdoor is het habitatype minder kwetsbaar voor een zeer beperkte toename van stikstofdepositie, door het herstel van het bufferend vermogen door de voortdurende aanvoer van nieuw.

Voorstel aanvullende beschermingsmaatregel

Plaggen is een vorm van regulier beheer en deze vorm van beheer betekent een jaarlijkse afname van 1905 mol/ha/jr. Dit is ruim de hoeveelheid stikstof rekening houdend met de overschrijding KDW én de planbijdrage.

De instandhoudingsdoelstelling voor H2310 Stuifzandheden met struikhei is 'uitbreiding oppervlak en verbetering kwaliteit'. De planbijdrage leidt door de afname van de stikstofvoorraad door het regulier beheer in combinatie met het uitgevoerde herstelbeheer in het verleden niet tot een meetbaar ecologisch effect.

Echter, gezien de planbijdrage op het hele oppervlakte van het habitatype in overspannen situatie, de stabiele trend in combinatie met de verbeterdoelstelling voor kwaliteit is een aanvullende beschermingsmaatregel voorgesteld.

Aanvullend wordt voorgesteld om eenmalig extra naaldbos te kappen, gevolgd door het eenmalig plaggen en bekalken van het gekapt naaldbos om verzuring tegen te gaan (zoals ook in de PAS-

gebiedsanalyse wordt voorgesteld op de te kappen oppervlakte naaldbos). Als PAS-maatregel is eenmalig 12,3 ha te kappen bos opgenomen. De beschermingsmaatregel voorziet in extra te kappen bos met een omvang van 1 ha.

Effectiviteit en conclusie significantie

Het extra kappen van 1 ha is een substantiële bijdrage aan de optimale functionele omvang voor H2310 vanaf enkele tientallen hectares conform het profielformaat (momenteel is de oppervlakte 4,6 ha). Deze maatregel komt ook ten gunste aan de habitattypen H2330 en H5130 omdat er extra dynamiek ontstaat (randvoorwaarde voor een goede kwaliteit van het habitatype). De potentiële effectiviteit van deze maatregel is groot (Bron: PAS-gebiedsanalyse voor Boschhuizerbergen).

Deze beschermingsmaatregel zal er toe leiden dat er geen negatieve trend ontstaat door de planbijdrage. De verbetering van de abiotische situatie draagt bij aan de verbeterdoelstelling voor kwaliteit van dit habitatype. In een dergelijke situatie zijn significant negatieve effecten met zekerheid uitgesloten.

3.3 H2330 Zandverstuivingen

Planbijdrage

De planbijdrage ligt tussen de 0,5 en 1 mol/ha/jr.

Trend

Door te weinig natuurlijke dynamiek en de geringe oppervlakte kan het stuifzand zichzelf niet in stand houden, waardoor de natuurlijke ontwikkeling naar een vervolgstadium alleen maar tegen kan worden gehouden door beheermaatregelen. Over de periode 1994-2010 is dan ook het verspreidingsgebied van het habitatype vergroot door het uitvoeren van gerichte herstelmaatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen zoals het verwijderen van dennen en strooisel. Door een verhoogde stikstofdepositie wordt het zand nog sneller vastgelegd door korstmossen en andere mossen. De huidige trend van de kwaliteit is bepaald aan de hand van het voorkomen van enkele typische soorten heidespurrie, buntgras, boomleeuwrik, het voorkomen van de kenmerkende vegetaties in het gebied en expert-judgement. Het creëren van de open plekken heeft – ondanks het snel dichtgroeien met grijs kronkelsteeltje – geleid tot een uitbreiding van het oppervlakte droge habitattypen in het gebied en een geringe toename van het areaal. Hiermee lijkt de huidige kwaliteit van het habitatype stabiel te zijn.

Voorstel mitigerende maatregel

De instandhoudingsdoelstelling voor H2330 Zandverstuivingen is 'behoud oppervlak en kwaliteit'. Door te plaggen betekent het regulier beheer een jaarlijkse afname van 1905 mol/ha/jr. Dit is ruim de hoeveelheid stikstof rekening houdend met de overschrijding KDW én de planbijdrage. Door de afname van de stikstofvoorraad door het regulier beheer leidt de planbijdrage niet tot een meetbaar ecologisch effect.

Echter, gezien de planbijdrage op het hele oppervlakte van het habitatype in overspannen situatie, de nog onzekere stabiele trend in combinatie met de behouddoelstelling voor kwaliteit is een aanvullende beschermingsmaatregel voorgesteld (zie H2310 want deze maatregel wordt gezamenlijk genomen voor 3 habitattypen binnen het Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen).

Effectiviteit en conclusie significantie

Het extra kappen van 1 ha komt ook ten gunste aan de habitattypen H2330 omdat er extra dynamiek ontstaat (randvoorwaarde voor een goede kwaliteit van het habitatype). De potentiële effectiviteit van deze maatregel is groot (Bron: PAS-gebiedsanalyse voor Boschhuizerbergen).

Deze beschermingsmaatregel zal er toe leiden dat er geen negatieve trend ontstaat door de planbijdrage. De verbetering van de abiotische situatie draagt bij aan de behoudoelstelling voor kwaliteit van dit habitatype. In een dergelijke situatie zijn significant negatieve effecten met zekerheid uitgesloten.

3.4 H3130 Zwakgebufferde vennen

Het habitatype H3130 Zwakgebufferde vennen (waarvoor het Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen ook is aanwezig) wordt niet besproken in voorliggend rapport omdat de conclusie 'significant negatieve effecten uitgesloten en geen belemmering behoudoelstelling' niet gebaseerd is op regulier beheer, maar op de lage planbijdrage, de uitgevoerde venherstelprojecten en de hydrologische sleutelfactoren die niet beïnvloed worden door het plan. Bovendien is de trend stabiel. Na de maatregelen uit 1999, bestaand uit het verwijderen van de zandlaag en bovenste veraarde veenlaag, zijn soorten van voedselarm, zacht water teruggekeerd. De terugkeer van de kenmerkende soorten van dit habitatype geeft aan dat het waterregime en de waterkwaliteit door de herstelmaatregelen weer geschikt is gemaakt voor dit habitatype (Bron: PAS-gebiedsanalyse). Gezien de stabiele trend, de uitgevoerde herstelmaatregelen en de lage planbijdrage (tussen 0,5 en 1 mol/ha/jr.) wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om aanvullende beschermingsmaatregel te nemen. De conclusie van de Passende beoordeling verandert niet.

3.5 H5130 Jeneverbesstruwelen

Planbijdrage

De planbijdrage ligt tussen de 0,5 en 1 mol/ha/jr.

Trend

In 2030 zijn 20 Jeneverbessen onderzocht op leeftijd. Hieruit bleken zes exemplaren gekiemd rond 1900, tien exemplaren in de jaren na de Tweede wereldoorlog en vier exemplaren gekiemd rond 1960. Ook nadien zijn nog Jeneverbessen gekiemd. Eind jaren '80 werden vier jonge kiemplanten ontdekt, nadat het Limburgs Landschap in de buurt van de Jeneverbessen boomstammen uit het bos had gesleept, waar de struiken op de daarbij ontstane kale plekken konden kiemen. Ook in 2001 werden kiemplanten aangetroffen. In 206 werden 83 zaailingen gevonden. Hieruit kan worden opgemaakt dat de huidige situatie van het habitatype stabiel is. Daarbij moet worden vermeld dat, ondanks de recent aangetroffen jonge struiken, het hoofdzakelijk om sterk verouderd jeneverbesstruweel gaat (Provincie Limburg 2015a).

Voorstel aanvullende beschermingsmaatregel

Voor dit habitatype neemt het reguliere beheer (verwijderen van opslag) niet alle 'teveel' aan stikstof uit het systeem weg, gezien de afname van 220 mol/ha/jr. en de overschrijding van de KDW door de achtergrondwaarde van 1333 mol/ha/jr. Echter het voordeel van het verwijderen van de opslag werkt ook door in het ontstaan van geschikte groeiplaatsen. Het is de bedoeling om het struweelstadium in stand te houden door het tegengaan van bosvorming. Bovendien heeft herstelbeheer plaatsgevonden (open kappen) en herstel van begrazing.

De instandhoudingsdoelstelling voor H5130 Jeneverbesstruwelen is 'behoud oppervlak en verbetering kwaliteit'. De planbijdrage leidt niet tot een meetbaar ecologisch effect door de afname van de stikstofvoorraad door het regulier beheer én de recente herstelmaatregelen waardoor nieuwe jeneverbessen zijn ontkiemd.

Echter, gezien de planbijdrage op het hele oppervlakte van het habitatype in overspannen situatie, de nog onzekere stabiele trend in combinatie met de uitbreidingsdoelstelling voor kwaliteit is een aanvullende beschermingsmaatregel voorgesteld, namelijk het kappen van 1 ha naaldbos en het vervolgens plaggen en bekalken. Deze maatregel is beschreven bij H2310 want deze maatregel wordt gezamenlijk genomen voor drie habitattypen binnen het Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen (H2310, H2330 en H5130). De relatie met de habitattypen H2310 Stui fzandheiden met struikhei en H2330 Zandverstuivingen is belangrijk omdat zij de noodzakelijke stadia in de successiereeks vormen. De aanwezigheid van open stui fzand lijkt een stimulans voor jeneverbessen om te kiemen. Momenteel worden er experimenten uitgevoerd in de Boschhuizerbergen (en Maasduinen) met het toepassen van diepe en ondiepe bekalking op de verjonging van de jeneverbes. In overleg met de terreinbeheerder zal daarom bepaald worden of op de gehele oppervlakte van het te kappen bos nabekalking plaats vindt of niet, een en ander afhankelijk van de resultaten van deze experimenten.

Effectiviteit en conclusie significantie

Het extra kappen van 1 ha is een substantiële bijdrage aan de optimale functionele omvang voor H5130 vanaf enkele hectares conform het profiel document (momenteel is de oppervlakte 7,6 ha). Deze maatregel komt ook ten gunste aan het habitatype H5130 omdat er extra dynamiek ontstaat (randvoorwaarde voor een goede kwaliteit van het habitatype). De potentiële effectiviteit van deze maatregel is groot (Bron: PAS-gebiedsanalyse voor Boschhuizerbergen).

Deze beschermingsmaatregel zal er toe leiden dat er geen negatieve trend ontstaat door de planbijdrage. De verbetering van de abiotische situatie draagt bij aan de verbeterdoelstelling voor kwaliteit van dit habitatype. In een dergelijke situatie zijn significant negatieve effecten met zekerheid uitgesloten.

3.6 Samenvatting voorstel aanvullende beschermingsmaatregelen

N2000-gebied	Habitatype	Beschermingsmaatregel
Boschhuizerbergen	H2310 Stui fzandheiden met struikhei	Eenmalig 1 ha kappen naaldbos en vervolgens eenmalig plaggen en bekalken oppervlakte, komt ten gunste aan de drie habitattypen
	H2330 Zandverstuivingen	
	H5130 Jeneverbesstruwelen	

4 De Bruuk

4.1 Doel van dit hoofdstuk

Vanuit het voorzorgsbeginsel is voor dit Natura 2000-gebied waarbij het habitatype waarvoor het gebied aangewezen is (met een uitbreidingsdoelstelling en negatieve trend) een aanvullende beschermingsmaatregel geformuleerd in het kader van het bestemmingsplan (aanvullend op de PB uit 2014). Deze heeft als doel om de zekerheid over het voorkomen van significant negatieve effecten te borgen.

4.2 H6410 Blauwgraslanden

Planbijdrage

De planbijdrage ligt tussen de 0,5 en 1 mol/ha/jr.

Trend

Trend in oppervlak is positief, trend in kwaliteit is negatief (DLG, 2015). De trend in oppervlak en kwaliteit van het habitatype Blauwgraslanden in de Bruuk is ruimtelijk gedifferentieerd. In het westelijk deel is de afgelopen 25 jaar over het algemeen sprake van een duidelijke areaal- én kwaliteitswinst. Deze ontwikkeling hangt samen met eerdere inrichtingen (plaggen) en met name van interne hydrologische herstelmaatregelen. Ook hier komen echter delen voor waar verzuring optreedt (a. Gagelveld) en is de nieuwvestiging op geplagde percelen onvoldoende duurzaam omdat deze nog in te grote mate onder invloed staat van uitlogingsprocessen. Aan de oostzijde is in de invloedssfeer van de Oostelijke Leigraaf over een groot oppervlak een voortdurende (verzuring)trend gaande waarbij een aanzienlijke kwaliteitsafname optreedt die bij de voortzetting ook zal resulteren in areaalafname.

Voorstel aanvullende beschermingsmaatregel

Gezien de planbijdrage op het hele oppervlakte van het habitatype in overspannen situatie en de lokaal negatieve trend is een aanvullende beschermingsmaatregel voorgesteld.

Het regulier vegetatiebeheer bestaat uit jaarlijks maaien waarbij wisselend delen ten behoeve van insectenfauna wordt overgeslagen. Bovendien worden periodiek oprukkende bos- en struweelranden teruggezet. In het kader van de PAS wordt maximaal 3 ha geplagd (zowel in 1e als 2e en 3e beheerperiode) naast een groot aantal hydrologische maatregelen.

Aanvullend wordt voorgesteld om jaarlijks een extra oppervlakte (100 m²) te plaggen in het oostelijk gedeelte van het Natura 2000-gebied, gedurende 5 jaar.

Effectiviteit en conclusie significantie

Plaggen betekent in totaal een afname van 1905 mol/ha/jr., dus bij de voorgestelde oppervlakte en frequentie levert de beschermingsmaatregel een afname van in totaal bijna 100 mol uit het systeem op. Dit is ruim de hoeveelheid stikstof afkomstig van de planbijdrage (de vracht betreft 17,37 mol per jaar) voor ruim 5 jaar (en de periode van 5 jaar is meer dan de termijn die overeenkomt met het “vertragend effect in de daling in de achtergrondwaarden” of de verminderde afname die het gevolg is van de planbijdrage). Volgens de PAS-gebiedsanalyse is de potentiële effectiviteit van deze maatregel groot. Door de extra te plaggen oppervlak wordt het bestaande oppervlak robuuster en voldoet nog beter aan de optimale functionele omvang vanaf enkele hectares, zoals beschreven in het profieldocument voor dit habitatype (anon. 2009a).

Deze maatregel zal er toe leiden dat de negatieve trend door de planbijdrage niet versterkt wordt. De verbetering van de abiotische situatie draagt bij aan de verbeterdoelstelling voor kwaliteit van dit habitatype. In een dergelijke situatie zijn significant negatieve effecten met zekerheid uitgesloten.

4.3 Samenvatting voorstel aanvullende beschermingsmaatregelen

N2000-gebied	Habitatype	Beschermingsmaatregel
De Bruuk	H6410 Blauwgraslanden	Gedurende 5 jaar een oppervlakte van 100 m ² plaggen.

5 Ecologische effectiviteit in PB voorgestelde maatregelen

In voorgaande hoofdstukken zijn de conclusies met betrekking tot het reguliere beheer in de Natura 2000-gebieden Maasduinen en Boschhuizerbergen nader onderbouwd en zijn aanvullende maatregelen voorgesteld. Ook is voor het natura 2000-gebied De Bruuk een beschermingsmaatregel voorgesteld.

In dit hoofdstuk wordt voor de overige (Nederlandse) Natura 2000-gebieden die in de Passende beoordeling zijn beschreven en getoetst de ecologische effectiviteit van de voorgestelde maatregelen toegelicht. Het betreft de maatregelen in de Natura 2000-gebieden Sint Jansberg, Oeffelter Meent en Zeldersche Driessen. De – in het kader van het bestemmingsplan reeds voorgestelde – maatregelen in de overige gebieden zijn:

Maasduinen	H4030 Droge Heiden	Extra begrazing (5 jaar)
Sint Jansberg	H7210 Galigaan-moerassen	Twee keer maaien met tussenpauze van 5 jaar (0,03 ha) 1)
	H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	Ingrijpen in boomsoortsamenstelling (eenmalig)
Oeffelter Meent	H6120 Stroomdalgraslanden	Extra begrazing (5 jaar)
	H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	Extra maaien (jaarlijks 1x/jaar gedurende 5 jaar)
Zeldersche Driessen	H6120 Stroomdalgraslanden	Extra begrazing (5 jaar)
	H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	Ingrijpen in soortsamenstelling; aanplant van enkele soorten

- 1) Deze maatregel vraagt een specifieke uitwerking in overleg met de terreinbeheerders om het areaal van het Galigaanmoeras van de Sint Jansberg beperkt is en dus kwetsbaar. Mogelijk kan het uitgevoerd worden op de locaties waar de uitbreidingsdoelstelling mogelijk is. Dat zal ook de kwaliteit ten goede komen.

De ecologische effectiviteit kan worden vastgesteld door de trend van de natuurwaarden af te zetten tegen de instandhoudingsdoelstellingen. De vraag is of de maatregelen bijdragen aan het voorkomen van een aantasting van de staat van instandhouding. Dat is vooral cruciaal bij habitattypen en/of een dalende trend (4 van de habitattypen zie tabel), de staat van staat van instandhouding is minder relevant (zie tekst onder tabel):

N2000-gebied	Habitatype	Doelst. Opp.	Doelst. Kwal.	Trend (binnen N2000-gebied)	Staat van Instandhouding (bron: profielendocumenten) 1)
Maasduinen	H4030	>	>	Stabiel tot positief	Zeer ongunstig
Sint Jansberg	H7210	=	=	Negatief tot stabiel	Matig ongunstig
	H9120	=	=	Stabiel tot positief	Matig ongunstig
Oeffelter Meent	H6120	>	>	Negatief	Zeer ongunstig
	H6510A	>	>	Positief	Matig ongunstig
Zeldersche Driessen	H6120	>	>	Negatief	Zeer ongunstig
	H9120	=	=	Negatief	Matig ongunstig

- 1) Bij toetsing dient niet rechtstreeks te worden getoetst aan de staat van instandhouding. Voordat er aanwijzingsbesluiten waren, moest er wel getoetst worden aan de 'gunstige staat van instandhouding', maar inmiddels zijn de instandhoudingsdoelen doorslaggevend. Die instandhoudingsdoelstellingen houden wel rekening met de staat van instandhouding ten tijde van de aanwijzing, maar er is geen rechtstreekse relatie tussen beide (bron: Steunpunt Natura 2000, juli 2009).

De effectiviteit van maatregelen blijkt uit het positief effect van de beschermingsmaatregelen op de kwaliteit van het habitatype,

- de maatregelen voeren ruim stikstof af uit het systeem en dragen daardoor niet bij aan de cumulatieve stikstofbalans (input van stikstof via atmosferische depositie verminderd met afvoer via beschermingsmaatregelen) die de kwaliteit van de habitatype in negatieve zin zou kunnen belemmeren;
- de maatregelen sluiten aan op bekende maatregelen voor de habitattypen en hebben daarmee in het kader van het natuurbeheer reeds heeft bewezen dat ze positieve effecten hebben op de kwaliteit van het habitattypen;
- de maatregelen zijn in de PAS-herstelstrategiedocumenten voor de habitats als een bewezen maatregel beschouwd met een grote potentiële effectiviteit indien het doel is het afvoeren van nutriënten. Dit geldt voor H9120 (Hommel et al, z.d.) en H6510A (Adams et al, z.d.). Voor H6120 is de maatregel matig of klein bij een groot terrein met heterogene bodem, maar dat is niet het geval in deze Natura 2000-gebieden, aandachtspunten bij de uitvoering van dit beheer zijn de verschillende soorten grazers, voldoende intensiteit en variatie/spreiding (Adams et al., z.d.). Voor H4030 is de effectiviteit van begrazen in algemene zin als klein beschouwd ten opzichte van andere mogelijke maatregelen. In de PAS-gebiedsanalyse is echter aangegeven dat voor dit natura 2000-gebied (Maasduinen) een gescheperde schaapskudde de beste optie is omdat dan de graasdruk gericht gestuurd kan worden. Uitzondering wat betreft de bewezen effectiviteit is H7210, daarin is de potentiële effectiviteit van alle benoemde maatregelen die grotere hoeveelheden stikstof verwijderen onbekend. Mate van bewijs dat deze maatregel kan werken is dat deze door logisch nadenken is geformuleerd maar in de praktijk nog niet of nauwelijks is uitgetoetst (Van Dobben et al, z.d.).

Daardoor dragen de in het kader van het plan voorgestelde maatregelen bij aan een verbetering van abiotische randvoorwaarden en daarmee aan de verbetering van de kwaliteit van de habitattypen. Door de verbetering van de abiotische randvoorwaarden voorkomen de maatregelen dat de negatieve trend van sommige stikstofgevoelige habitattypen wordt versterkt door het plan, of bestaat er geen risico dat de positieve trend niet doorgezet kan worden in relatie tot de situatie met betrekking tot stikstofdepositie. Het behalen van de behoud- en/of verbeterdoelstelling voor kwaliteit van de habitattypen wordt niet verhinderd, er is dan geen sprake van zogenaamde significant negatief effect.

6 Conclusie (aanvulling op) Passende beoordeling

Op basis van de nadere analyse van de effecten van het reguliere beheer in de Natura 2000-gebieden Maasduinen en Boschhuizerbergen, de aanvullende maatregelen voor Maasduinen, Boschhuizerbergen en De Bruuk en de analyse van de ecologische effectiviteit van de maatregelen in de overige Natura 2000-gebieden (Sint Jansberg, Oeffelter Meent, Zeldersche Driessen) zijn significant negatieve effecten uit te sluiten.

De effecten van de maximale mogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan Bedrijvenpark Laarakker Zuid en de daarbij behorende stikstofdepositie brengen de instandhoudingsdoelen niet in gevaar. Het plan veroorzaakt geen negatieve effecten die het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken Natura 2000-gebieden verhinderen of tegenwerken, mits de beschermingsmaatregelen worden uitgevoerd.

Bij de besluitvorming over het bestemmingsplan is daarmee de door de Natuurbeschermingswet 1998 vereiste zekerheid verkregen dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden uitgesloten is, mits de (aanvullende) beschermingsmaatregelen (zie ook hfst 5) ten uitvoer worden gebracht. Hiervoor zal ook het budget (zoals voorgesteld in de PB 2014) aangevuld worden.

N2000-gebied	(Aanvullende) Beschermingsmaatregel
Maasduinen	Eenmalig kappen 1,5 ha naaldbos en vervolgens plaggen en bekalken
	2x verwijderen bosopslag op 0,1 ha
Boschhuizerbergen	Eenmalig kappen 1 ha naaldbos en vervolgens plaggen en bekalken
De Bruuk	Gedurende 5 jaar een oppervlakte van 100 m ² plaggen.

De gemeente Cuijk zal, in overleg met de beheerders van de Natura 2000-gebieden, verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregel en zal de maatregelen in een overeenkomst vastleggen. Bovengenoemde maatregelen vormen maximale inzet van de beschermingsmaatregelen. Afhankelijk van het type bedrijven dat zich aanmeldt voor vestiging zal de exacte omvang van de stikstofdepositie bekend worden en zullen de beschermingsmaatregelen daar op afgestemd worden.

projectnummer 275207
9 maart 2015

7 Bronnen

Adams, A.S., H.P.J. Huiskes, K.V. Sýkora & N.A.C. Smits, z.d. Herstelstrategie H6120: Stroomdalgraslanden.

Adams, A.S., K.V. Sýkora & N.A.C. Smits, z.d. Herstelstrategie H6510A: Glanshaver- en vossenstaarthooilanden.

Anon., 2009a. Profieldocument Blauwgrasland (H6410), versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.

Anon., 2009b. Profieldocument Actief hoogveen (H7110), versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.

Antea Group, 2014. MER en PB Bedrijvenpark Laarakker Zuid.

Commissie voor de milieueffectrapportage, 2015. Toetsingsadvies MER Bedrijvenpark Laarakker Zuid, 2993-14 eindconcept toetsingsadvies 22 januari 2015.

DLG, januari 2015a. PAS-gebiedsanalyse 069 De Bruuk.

DLG, januari 2015b. Natura 2000-beheerplan De Bruuk – ontwerp.

Dobben, H.F. van, A. Barendregt, G. Kooijman, N.A.C. Smits, G. van Wirdum & L.P.M. Lamers, z.d.. Herstelstrategie H7210: Galigaanmoerassen.

Hommel, P.W.F.M., J. den Ouden, H.P.J. Huiskes, W.A. Ozinga & N.A.C. Smits, z.d.. Herstelstrategie H9120: Beuken-eikenbossen met hulst.

Provincie Limburg, januari 2015a. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Boschhuizerbergen (144).

Provincie Limburg, januari 2015b. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Maasduinen (145).

Steunpunt Natura 2000, juli 2009. Leidraad bepaling significantie; Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet.